

4.2.2016

Dnro 821/4/15

Ratkaisija: Oikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Vanhempi oikeusasiamiehensihteeri Håkan Stoor

POTILAAN VAPAUS VALITA HOITOPAIKKANSA

1 KANTELU

Kantelija (seuraavassa myös ”potilas”) arvosteli 12.2.2015 päivätyssä kirjeessään A:n terveyskeskuksen menettelyä. Kantelija kertoo halunneensa, että hänelle suunniteltu toimenpide suoritetaan jossain muussa sairaalassa kuin B:n sairaalassa. Hän katsoo, että hän ei ole saanut valita hoitopaikkaansa terveydenhuoltolaissa tarkoitetulla tavalla.

- - -

2.1 Kuntayhtymän selvitys 29.4.2015

Kuntayhtymän selvityksestä 29.4.2015 ilmenee seuraavaa.

Potilas ei ole halunnut käyttää B:n sairaalaa. Siksi kiireettömät läheteet on potilaan toivomuksesta tehty C:n sairaalaan. Siellä on kuitenkin paikallisten hoitoketjikäytäntöjen vuoksi katsottu, että kyseessä on ns. perusterveydenhuollon toimenpide, ja lähete on palautettu.

Kuntayhtymä hankkii kaikki kyseessä olevat toimenpiteet HUS:sta perussopimuksen mukaisesti, käytännössä B:n sairaalasta.

Lain mukaan potilas saa valita hoitopaikkansa itse ja erikoissairaanhoidonpaikkansa yhdessä lähettävän lääkärin kanssa. Kuntayhtymässä asiaa on tulkittu siten, että potilas valitsee paikan ja lääkärin tehtävänä on vain varmistaa, että kyseisestä paikasta saa haluttua hoitoa. Tässä tapauksessa muita hoitopaikkoja ei ole tullut esiin ja lähete on tehty vaihtoehtoisista paikoista sinne, mistä palvelun varmasti saa.

2.2 Kantelijan vastine

Vastineessaan 24.6.2015 kantelija on kertonut, että hän ei edellisten hoitokokemustensa perusteella luota B:n sairaalaan. Sen vuoksi hän on useamman kerran pyytänyt päästä hoitoon mihin muuhun sairaalaan tahansa paitsi B:hen. Hän kävi siellä kuitenkin 4.2.2015 toimenpiteessä vastoin tahtoaan.

2.3 Kuntayhtymän selvitys 14.8.2015

Potilaan vastineen johdosta pyydettiin kuntayhtymästä selvitystä sen vuoksi, että potilas oli kertonut pyytäneensä päästä hoitoon ”minne vain” paitsi B:hen, kun taas selvityksen mukaan ”muita hoitopaikkoja [kuin B ja C:n sairaala] ei ole tullut esille”.

Johtava lääkäri esitti 14.8.2015 antamassaan lisäselvityksessä, että hänen käsityksensä mukaan lähettämispäätös on epäonnistuneen yrityksen jälkeen tehty potilaan kanssa yhteisymmärryksessä, eli haluttu varmistaa, että kyseinen tutkimus saadaan kohtuullisessa ajassa varmasti tehtyä.

Johtava lääkäri pahoittelee, jos potilaalle on jäänyt tunne, että lähettämispäätös on tehty hänen toiveidensa vastaisesti.

2.4

Potilasasiakirjat

Ennen nyt kyseessä olevia tapahtumia potilasasiakirjoihin on merkitty, että potilas ei halua B:n sairaalaan ainakin 18.2.2014, 20.5.2014, 25.7.2014 ja 28.10.2014.

Merkinnöistä 26.11.2014 ilmenee, että potilas ei olisi ollut halukas menemään toimenpiteeseen B:n sairaalaan, koska polvileikkaus epäonnistui siinä sairaalassa 30 vuotta sitten. Merkintöjen mukaan ”perustelu [on] jokseenkin hatara”. Päätettiin odottaa seuraavaan viikkoon, haluaako potilas lähetteen B:hen. Lähetete laadittiin 30.12.2014. Tuon päivän merkinnöissä ei mainita kantelijan näkemystä asiasta.

3

RATKAISU

3.1

Lainsäädäntö

Terveystieteiden lain 48 §:n 2 momentti tuli voimaan 1.1.2014. Siinä säädetään seuraavaa:

Jos lääkäri tai hammaslääkäri arvioi, että henkilö tarvitsee erikoissairaanhoidon palveluja, henkilö voi valita hoidon antavan kunnallisen erikoissairaanhoidon toimintayksikön. Hoitopaikka on valittava yhteisymmärryksessä lähetteen antavan lääkärin tai hammaslääkärin kanssa.

3.2

Arviointi

Selvityksestä käy ilmi, että terveyskeskus on arvioinut, että kyseessä on erikoissairaanhoidon piirissä suoritettava tutkimus. Tällöin potilaalla on terveydenhuoltolain 48 §:n 2 momentin mukaan oikeus valita hoitopaikkansa yhteisymmärryksessä lähetteen antavan lääkärin kanssa. Nähdäkseni lääkärin on edistettävä potilaan mahdollisuutta valita hoitopaikkansa. Tämä johtuu siitä, että potilaan valinnanvapautta koskevien säännösten tavoitteena on lisätä asiakaskeskeisyyttä ja varmistaa potilaan mahdollisuudet saada hänen tarvitsemiaan palveluja hänelle sopivassa paikassa hänelle sopivaan aikaan (Terveystieteiden lakia koskeva hallituksen esitys HE 90/2010 vp, s. 76 ja 140).

Mielestäni potilas voi käyttää valinnanvapauttaan myös siten, että hän ei halua hoitoa tietyssä toimintayksikössä, kuten tässä tapauksessa. Potilaan ei tarvitse esittää erityistä syytä hoitopaikan valinnalle, mutta hoitavan lääkärin tulee arvioida, onko potilaan valitsema hoitopaikka tarkoituksenmukainen potilaan hoidon kannalta.

Tässä tapauksessa kantelijan toivomuksia on aluksi asianmukaisesti noudatettu laatimalla hänelle lähete C:n sairaalaan. Kun lähete palautettiin sieltä, potilaalle suositeltiin kuitenkin uudestaan pelkästään B:n sairaalaa, vaikka oli tiedossa, että kantelija ei halunnut sinne mennä. Potilaan valinnanvapaus olisi mielestäni edellyttänyt, että terveyskeskuksessa olisi ennen lähetteen laatimista B:hen selvitetty mahdollisuutta suorittaa kantelijan tarvitsema tutkimus jossain toisessa kunnallisessa erikoissairaanhoidon toimintayksikössä.

4

TOIMENPITEET

Saatan edellä kohdassa 3.2 esittämäni käsityksen kuntayhtymän tietoon. Tässä tarkoituksessa lähetän sinne jäljennöksen tästä päätöksestäni.